

ฉันท์ยาวพจน์ ตอน ๓

พิมพ์แจกในงานฌาปนกิจศพ
นายวงศ์ บุณนาค และ เต็กชายไทร บุณนาค
ณ วัดไชยชนะสงคราม

วันที่ ๓๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๔

พิมพ์ที่โรงพิมพ์พระจันทร์ ท่าพระจันทร์

พระนคร

ฉันท์ยาวพจน์ ตอน ๓

พิมพ์แจกในงานฌาปนกิจศพ

นายวงศ์ บุณนาค และ เด็กชายไตร บุณนาค

ณ วัดไชยชนะสงคราม

วันที่ ๓๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๘

พิมพ์ที่โรงพิมพ์พระจันทร์ ท่าพระจันทร์

พระนคร

คำนำ

พระนานาพิธยาธิ ได้มาแจ้งความจำนงค์แก่กรม
ศิลปากรว่า ในงานปลงศพ นายวงศ์ บุณนาค ผู้พี่ชาย
และเด็กชายไทร บุณนาค บุตรชาย ใครจะได้หนังสือ
พิมพ์แจกสักเรื่องหนึ่ง กรมศิลปากรแนะนำให้พิมพ์
เรื่อง ฉันท์เขาวพจน์ ตอน ๓ ซึ่งมีบทขยายเป็นบทละคร
ดังปรากฏในหนังสือนี้

อันบทกลอนกล่อมเด็ก, ปล่อยเด็ก, และบทเด็กเล่น
ย่อมจะมีกันอยู่เห็นจะทุกชาติทุกภาษา เพราะมีธรรมดา
ทั่วไปในหมู่มนุษย์ทุกชาติ เด็ก ๆ ย่อมจะจำบทกลอน
ชนิดนี้ได้ไม่มากก็น้อยแทบทุกคน และบทกลอนบาง
บทก็เห็นจะเป็นของเก่าแก่สืบทอดกันมาทางปากช้านาน
ทำไมบทกลอนเหล่านี้ จึงคงสืบทอดด้วยปากจกกันได้สืบ
มา ไม่สาบสูญไป ก็น่าจะเป็นด้วยโดยปกติของมนุษย์
มักชอบฟังเรื่องราวนิยายนิทาน ถ้าเรื่องนั้นสนุกสนานไว้เป็น
บทกลอนก็ฟังเพราะหูชวนให้จำได้ง่าย แต่ก่อนที่จะรู้

จักฟังบทกลอนเป็นให้ไต่เรื่องราว ก็จะต้องได้ยินได้ฟัง
 บทกลอนสำหรับเด็กมาก่อน ธรรมดาบทกลอนถึงว่า
 จะเป็นเรื่องอย่างที่ได้ร้องเล่นก็ดี ผู้ต้นคิดที่ผูกขึ้น ก็
 มักเอาความคิดความอ่าน และขนบธรรมเนียมประเพณี
 หรือสิ่งของที่มีอยู่ในสมัยผู้แต่ง เข้าไปแทรกอยู่ในบท
 กลอนที่แต่งขึ้น โดยที่ตนเองไม่รู้สึกรู้หาย่อมหมายไว้
 ว่าความคิดความอ่านเหล่านั้น จะเป็นประโยชน์แก่การ
 ศึกษาในคนรุ่นหลัง เพราะบทกลอนของเก่าที่เล่าหรือ
 จดจำกันได้สืบมา ถ้ายังไม่ถูกแก้ไขข้อความและคำในภาษา
 แล้ว ย่อมจะเป็นคั้งหนึ่งแว่นฉายให้เห็นเรื่องราวในครั้ง
 เก่าก่อนที่เร้นอยู่ได้ดี ตัวอย่างเช่นเวลาพวกเด็กๆ จะ
 เล่นซ่อนหาหรือเล่นอะไร ต้องการให้คนหนึ่งรับเคราะห์
 เป็นผู้อยู่โยงก็จะมีการเล่นกันเป็นวง แล้วคนหนึ่งตั้ง
 ตัวเป็นหัวหน้าเอาเอง เอามือชี้ไปที่ตัวเด็กคนอื่นทีละคน
 ปากร้องว่า “กะเกยเลขละ กุ้งกะมูไม้” ถ้ามีเด็กมากด้วย
 กัน บางทีก็ใช้นั่งกันเป็นวงแบมือทั้งสองข้างลงกับพื้น
 เอามือชี้ ปากก็ว่า “จ๊จ” เป็นทำนองเดียวกัน ถ้าใครถูก

ด้วยคำสุดท้ายในบทก็ออกไปจากวง ทำเช่นนั้นวนเวียน
 ไปหลายหน จนเหลือคนสุดท้ายก็รับเคราะห์เป็นผู้อยู่
 โยง การเล่นของเด็กชนิดที่กล่าวนี้ ปรากฏว่ามีอยู่
 ทุกชาติทุกภาษา บทที่ใช้อย่างก็เลื่อนเปลี่ยนไม่ได้เรื่อง
 ได้ราวเหมือนกัน นักปราชญ์ชาวตะวันตกที่ใส่ใจในเรื่อง
 ชนิดนี้ ได้รวบรวมบทที่เด็กชาติต่าง ๆ ใช้อย่างเล่นกัน
 แล้วเอามาเปรียบเทียบพิจารณา คือทำการค้นคว้าหา
 ความรู้จึงเห็นได้ว่า วิธจำมีลักษณะคล้ายคลึงกับวิธที่
 ชนชาติป่าเถื่อนอนารยชนยังคงใช้อยู่ สำหรับเสี่ยงหาตัว
 ผู้ที่จะไปทำการอะไรอย่างหนึ่ง เป็นต้นว่า ออกไปสู้รบ
 ตบมือตัวต่อตัวกับศัตรู หรือ ต้องออกไปฝ่าอันตราย หรือ
 เป็นผู้ที่จะต้องรับเคราะห์ถูกฆ่าบูชาญเป็นต้น เพราะ
 ฉะนั้น จำจึงเห็นจะเป็นวิธเดียวกับที่กล่าวมาข้างต้นที่สืบ
 มาแต่สมัยดึกดำบรรพ์ ซึ่งต่อมามนุษย์มีความเจริญดีขึ้น
 ได้เลิกใช้เสียแล้ว จะคงเหลือเป็นเก่ามาให้เห็นราง ๆ ก็
 ที่เป็นการเล่นของเด็กเท่านั้น เพราะเด็ก ๆ กับชนชาติ
 ป่าเถื่อนที่ยังไม่เจริญ ก็มีลักษณะต่าง ๆ คล้ายคลึงกัน

น่าจะเป็นด้วยเหตุผลเช่นนี้ ชาวต่างประเทศที่รู้งเรื่อง เขามักรวบรวมบทกลอนจำพวกนี้ไว้ มีบทกล่อม บทปลอบ และบทเล่นของเด็กที่มีอยู่ในภาษาของเขา เพราะได้ประโยชน์ที่จะรักษาคติประเพณีของเดิม ซึ่งเป็นสมบัติของชาติไว้ และอีกอย่างหนึ่งก็ใช้เป็นหนังสือสำหรับเด็กอ่านด้วย เพราะเด็ก ๆ มีความคิดนึกโลดโผน เรื่องชนิดนี้ตลอดนิยายนิทาน จึงเป็นที่ชอบอรรถาสัยของเด็ก ชวนให้เด็กชอบอ่านชอบฟัง มากกว่าเรื่องชนิดอื่น

ว่าในส่วนบทกล่อม บทปลอบ และบทเล่นของเด็กในภาษาไทย สมเด็จพระยาตำรากรมราชานุภาพ ได้ทรงดำริรวบรวมบทที่มีอยู่แพร่หลายในกรุงเทพฯ ฯ พิมพ์เป็นเล่มหนังสือขึ้น เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๓ แล้วทรงแจกจ่ายหนังสือนั้น ไปยังเจ้าพนักงานอำนวยการโรงเรียนต่าง ๆ ตามหัวเมือง ขอให้ช่วยสืบหาบทกลอนอันใช้กันอยู่ในหัวเมืองนั้น แล้วจัดส่งมาให้หอสมุด ฯ ในเวลานี้หอสมุดแห่งชาติ มีบทกลอนจำพวกนี้รวบรวมไว้แล้วมาก

กว่า ๑,๐๐๐ บท มีทุกหัวเมืองมณฑล ทั้งบันทึกได้และ
 ฝ่ายเหนือ เป็นหนังสือที่ถ้าได้มีผู้สัรทหาพิมพ์ขึ้นไว้ไม่
 ให้สูญ ก็จะได้ประโยชน์ในทางความรู้ไม่น้อย ทั้งจะ
 เป็นการรักษาสัมบัติของชาติไทยไว้ได้อีกส่วนหนึ่ง

ส่วนเรื่องเขาวงกตที่พิมพ์นี้ เป็นหนังสือที่เก็บเอา
 บทกลอนที่กล่าวข้างต้นมาตั้งเป็นแม่บท แล้วผูกเป็น
 กลอนขยายความออกไป ตอนต้น ๆ ที่พิมพ์มาแล้วแต่ง
 เป็นฉันท์ ส่วนในหนังสือเล่มนี้แต่งเป็นบทละคร เป็น
 เรื่องขนาดใหญ่ สำนวนความและโวหารนับว่าแต่งดี
 ชวนอ่าน สมควรพิมพ์รักษาไว้

ผู้ซึ่งแต่งฉันท์เขาวงกตนี้ ปรากฏในโคลงบานแพนกว่า
 * ขอ โมรา แต่งเมื่อจุลศักราช ๑๒๔๖ (พ.ศ. ๒๔๒๗)
 เป็นเวลาล่วงมา ๕๐ กว่าปีแล้ว ได้ความว่า นายโมราผู้นี้
 เป็นทหารมหาดเล็ก มียศ เป็น เปชายัน เทียบชั้นจำ
 นายสิบ แต่เรียกกันเป็นสามัญว่า “เปโมรา” ซึ่งนัก
 หนังสือรุ่นเก่ารู้จักโดยมาก เพราะเปโมรา เป็นผู้ชอบ
 แต่งหนังสือชนิดที่ขบขันโลดโผนมีปฏิภาณว่องไว และ

ก็แต่งได้ดี ชวนอ่านให้เกิดความบันเทิงขึ้นได้ นับว่า
เป็นศิลปะของกวีอันหนึ่ง ยากที่จะเป็นได้ทุกคน ได้มีผู้
จับบทกลอนที่เปโมราแต่งไว้ได้บางบท นอกจากนั้นมียู่
ในฉันทะเขาวพจน์นี้ เช่น :-

“หมอเอ๋ยจงฟังสาร คำโบราณท่านกล่าวมา
เป็นหมอให้ศึกษา เวชศาสตร์และทางลม”
(ตำราเวชศาสตร์ของเก่า)

ของเปโมราว่า

“หมอเอ๋ยจงฟังสาร คำโบราณท่านกล่าวมา
เป็นหมอให้ศึกษา ขึ้นข้างหนึ่งแล้วจึงเบา”

และ

“อย่าเวียนกลองแขก พาให้ใจแตก
มันไม่เป็นผล เวทีหน้าบ้าน
รำคาญหูคน เขาว่าเขาบ่น
ผู้คนนินทา” (ปฐมกถา)

ของเปโมราว่า

“จะเรียนกลองแขก อย่าตีให้แตก
 จึงจะเป็นผล เทียวดีตามบ้าน
 ทำการมงคล ไม่มีใครบ่น
 ผู้คนนินทา”

คราวหนึ่ง ตามที่หลวงภักดีอดิษฐ์ (ปาน วิมุตตกุล)
 เล่าให้ฟังว่า เปโมราตามเสด็จสมเด็จพระยาตาก
 ราชานุภาพ จากกรุงเทพฯ ไปถึงท้ายเกาะใหญ่ ได้ยิน
 เสียงอะไรโหยหวน ก็รับสั่งถามเปโมราว่า แน่ะอะไร
 ร้อง เปโมรากราบทูลเป็นโคลงว่าดังนี้

“เสียงนุชนาญเจ้า จับใจ”

แต่พอกราบทูลได้เพียงเท่านั้น ก็ได้ยินเสียงบั้งๆ ต่อท้าย
 จึงรู้ได้ว่าเป็นเสียงสุนัขหอน เปโมราก็เลยแต่งต่อให้จบ
 เป็นโคลงบทหนึ่ง ดังนี้—

๑ เสียงนุชนาญเจ้า	จับใจ
เอ๊ะ ผิดปลาดไป	เห่าด้วย
โอะ กัดฟ้ายาย	หลอกเล่นหรือแม่
เอ๊ะ ผิดมนุษย์ม้วย	แน่แล้วนางหมา ฯ

ช

นอกจากนี้ยังมีบทกลอนอื่นๆ ของเปโมรา ซึ่งมีผู้จำ
กันได้อีกหลายบท และบางบทก็ว่าผาดโผนถึงที่ทั้ง
คิดจะไม่สุภาพ แต่ก็ช่างเสาะหาคำมาว่า อ่านแล้วชวน
ให้เกิดความขบขัน กล่าวกันว่า บางบทก็ได้เคยอ่าน
ถวายพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง เวลาทรงเครื่อง
ใหญ่ด้วย

ขออนุโมทนากุศลราศีทักษิณานุประทาน ซึ่งเจ้าภาพได้
บำเพ็ญเป็นสังคหกิจ อุทิศให้แก่ผู้วายชนม์ไปแล้วนั้น
จงคลบ้นดาลให้สัมฤทธิ์อริยวิบากสมบัติในสัมปรายภพ
นั้นๆ เทอญ.

กรมศิลปากร

๑๓ เมษายน ๒๔๗๕

ฉันทะเหวพจน์

(ตอน ๓ บทละคร)

๑ เรื่องนี้จะกล่าวความตามที่ได้ร้องเล่น และแม่ลูกอ่อนกล่อมลูกต่าง ๆ ให้แจ่มโดยเหตุว่าต้นเดิมอย่างไรเด็กและแม่ลูกอ่อนจึงได้ร้องได้กล่อมอย่างนั้น ลางคำก็แปลไม่ออก ก็มีมากด้วยเหตุอย่างไร เอาคำที่ไหนของใครมาสอนให้ ที่เป็นเจ้าของเดิมนั้นก็จะได้กล่าวให้แจ่มทุกประการ ก็เป็นคำที่แปลไม่ออก เหมือนคำว่า กะเกษเลยละ แลไปซ่อมม่วงซ่อมพลับ ว่าเพอคัสกัน เล่นด้วยเหตุอย่างไร จึงจะได้แจ่มความให้เห็นบ้างพอเป็นเลาๆ โดยสมมุติโบราณ จะเอาชัดทุกบทก็ไม่ได้ แต่จะกล่าวความให้ยาวออกเป็นเรื่องต่อกันไปดังนี้:—

บทละคร

๑ ปางต้นจะกล่าวบทไป ถึงท้าวสหัสสโนยไตรตรึงศา
ดำรงรู้ทั่วทั้งโลกา

ชาวนมนุษย์เปรมปราทังแผ่น

ดิน

ปราศจากภัยพาลสาธยายณ ชุ่มชื้นววยทุกข์เป็นสุขสิ้น
บ้างร้องรำทำเพลงบรรเลงพิณ ไม่ราคินเคืองขัดเป็นอัศรา
ทั้งลูกเด็กเล็กน้อยก็พลอยสนุก บันเทิงทุกข์บำเพ็ญเรีงรำ

แต่การเล่นเช่นชนจันปี่ญญา ยังไม่รู้ภาษามืออาจารย์
เป็นแต่เล่นกระโดดโลดโผน ขึ้นกระโจน ตกร้องคะนอง

หาญ

ทั้งบิดามารดานำรำคาญ จะกล่อมปลอบลูกหลานก็
ไม่เป็น

ครั้นเด็กร้องเข้าประคองว่าอ้อๆ จนนั่งเสียวย่ำคือพาเที่ยว
เล่น

ไม่รู้จักกล่อมไฉนให้ใจเย็น เคยแต่เล่นรำโลดกระโดด
ไป

ท้าวตรีเนตรเห็นเหตุดังนั้น จึงสั่งพิศณุกรรมเป็นครู
ใหญ่

ท่านจงแปลงตนปนลงไป จงสอนให้เด็กร้องทำนอง
เพลง ฯ

สามเล่า

๑ ให้แกว่งเปลเห่กล่อมถนอมปลอบ ตามชอบ
ลูกอ่อนให้นอนเขลง ทั้งลูกเด็กเล็กเล่นที่เต็นเกรง
ให้ทำเพลงบทร้องทำนองดี ฯ

๑ ๒ คำ ๑

● บัดนั้น พระพิศณุกรรมเรื่องศรี
โอรสรับคำสุชมบัติ บังคมลาจรลีเหาะลงมา ฯ

ฯ ๒ คำ ฯ

กลม
◎ ครั้นถึงเมืองมนุษย์บุดูชน ก็จรดลเข้าชุมพุ่มพฤกษา
บังเหล่าชาวนครที่จรมมา แล้วร่ายเวทภาวนาแปลงกาย ฯ

ฯ ๒ คำ ฯ

ตระ
◎ ก็กลับเพศกายาชราร่าง ถือไม้เท้าก้ำอย่างผืนผาย
เห็นหมู่เด็กพร้อมเพรียงเลี้ยงควาย ก็เดินกรวยเข้ามาแล้ว
ว่าพลัน

เฮ้ยอ้ายหนูเล่นอะไรไม่เป็นผล ทำกระโดดโลดเต้นไม่
ขบขัน

กูอยากเล่นด้วยสักคนเข้าปนกัน ว่าพลางง้งันเข้ากลุ่ม
กลาง ฯ

ฯ ๔ คำ ฯ

● บัดนั้น พวกเด็กต่างชอบเข้ารอบข้าง
จะเล่นอะไรคุณตาอย่าพราง ตามทางที่ถนัดไม่ขัดกัน ฯ

ฯ ๒ คำ ฯ เจริชา

ตาแก่จึงตอบคำด้วยจ๋านง เองเรียกกูไม่ตรงต้องเล็กกันฯ

ฯ ๔ คำ ฯ เจริชา

๑ อ้ายพวกเด็กเสียใจเฝ้าใต้ถาม จะเรียกตามคุณตา

อย่าโกรธฉัน

ตาครูแก้วว่าแม่เองสาวครัน จงเรียกกันว่าพ่อก็พอดี

พ่ออ้ายเด็กแอบเสามันเมาแก่ ว่าน้อยแน่พ่อใครอยู่
ไหนนี้

ช่วยสั่งสอนลูกเราก็เข้าที จะเล่นแม่อ้ายเหล่านี่ด้วย

ฤาตุ

ตาแก่ทำตกใจไถลว่า

กูหยอกเล่น ดอกหวาอย่า

พูดข่ง

ห้ายหยกอะไรใส่กันนง

จะเลยลามเข้ามั่งดอกกระ

ม้ง ฯ

ฯ ๖ คำ ฯ เจริชา

๑ บัดนั้น

ฝูงเด็ก เข้า ถ่อม อยู่พร้อม

พร่ง

เห็นบิดาเมามากเข้าลากวิ่ง บ้างห้ามปรามตามหลังไป
ส่งโรง ฯ

๑ ๒ คำ ๑ เชิด

๑ แล้วพากันกลับมาหาตากรุ อยู่ ถือเลยพ้อปู่ เก
เคยโพง
ถักกินเหล้าเมามาขด้ายลำโพง ข้างพาไปส่งโรงมิให้มา ฯ

๑ ๒ คำ ๑

๑ บัดนั้น ตาแก่แฉ่งลื้อหัวร่อว่า
มาอ้ายหนูเล่นอะไรก็โคลคลา แล้วจงจำคำข้าไว้สืบไป
จึงสอนให้เต็กร้องทำนองโล่ เล่นจึงไข้จ้ำจี้และตีไก่
ร้องโพงพางโพนเพนให้เจนนใจ เสือข้ามห้วยช่วงไซยและ
กะเกย

เล่นปี่ดาดคว่ำไขว้ให้เข้าเจ้า ทั้งเหยียดเท้า นับว่าวันก
เอ๋ย

จันทร์เจ้าเข้าแม่ศรีให้ดีเคย ถึงลมเอยแมงมุมชุ่มมะระ
ด

ทั้งเห่กล่อมซ่อมหัดให้พี่ลาว ทำนองยาวต่างๆ ทุกอย่างนี้

ทำท่าทางสอนพลงต่างยินดี เล่นสนุกคลุกคลีออกแซ่ไป
 ฝูงเด็กมากมาขึงหลายนั้น ก็ช่วยกันร้องรำจำได้
 บ้างจำได้คนละอย่างต่างๆใจ ที่เขาวุ่นไวก็ได้มากหลากๆ
 กัน ฯ

๑ ๑๐ คำ ฯ เชิดฉิ่ง

๑ บัดนั้น ตาแก่สอนหมดทุกบทขึ้น
 จึ่งว่าเด็กเหล่านี้ก็ดีครั้น จงบอกกันต่อไปให้ทำเพลง
 จะได้เป็นแบบอย่างทางทากร ไปร้องเล่นเช่นตลกเต้น
 โหยังเหียง

แต่เห่กล่อมซ่อมไว้ให้แม่เอ็ง มีน้องใหม่จะได้เพลงทำ
 นองเรา
 ว่าแล้วตาแก่ก็แปรหาย เด็กทั้งหลายหลากหลายใจไม่รู้
 ทำ

ต่างคนกลับบ้านสำราญเนา บอกเล่าต่อกันจนวันนี้ ฯ

๑ ๖ คำ ฯ ร่ำเชิด

จบปาง •

บทร้อง

๑ จิงโจ้เอย	มาไล่สำเภา	หมาไล่เห่า
จิงโจ้คนน้ำ	หมาไล่ซ้ำ	จิงโจ้คำหนั
ได้กล้วยสองหวี	ทำขวัญจิงโจ้	ให้อ้ว ๆ

๑ เท้งเต้งเอย	เท้งเต้งเรือลอย	มดตะนอย
ต๋อยเรือเท้งเต้ง ๆ		

๑ โอละเห่เห่เห่	เจ้าขุนชะเลาะลอกเอย
กลืนซัดมาเหมือน จอก	ละลอกซัดมาเหมือน แหน
พลัดพ่อพลัดแม่	เลี้ยงเจ้าไว้จะเอาบุญ
เคียบหน้ากล้าแข็ง	มีเรวมีแรงจะแทนคุณ
เลี้ยงเจ้าไว้จะเอาบุญ	เจ้าขุนชะเลาะละคเอย ๆ

รวม ๓ บท

บทขยาย

๑ เมื่อนั้น	โฉมเจ้าจิงโจ้เรื่องศรี
รูปร่างคมขำคำพิ	หัวหุ่ยขอบกล
คิดจะใคร่ไปกำเมืองไกล	ทุนกำไรคิดเห็นจะเป็นผล

เห็นดื่มชาเวลาจน

จรดalenอกมานอกชานฯ

๑ ๔ คำ ๑

เสมอ

๑ จึงสั่งบ่าวไพร่เคยใช้สอย ใหญ่่น้อยแน่นคลุกอยู่พลุก
พล่าน

ห้ายเตรียมเกตรอฆ่าได้นาน ทั้งบริวารจึงโจ้โล้สำเภา ๑

๑ ๒ คำ ๑ เจรจา

๑ บัดนั้น

จึงโจ้ผู้ใหญ่ใจเหี้ย

พังกายบ้ายหน้ายื่นเซา

เรียกบ่าวจัดแจงแต่งเกตรา

บั้งวนชนสะเบียงเสียงเอ็ด พร้อม เสรีจ ทยอย ทอด เข้า

จอดท่า

รีบกลับมาแสดงแจ้งกิจจา

เรียนพญาจึงโจ้ผู้โสภณฯ

๑ ๔ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น

จึงโจ้โอหังพังกุสนธิ์

รีบรัดจัดแจงแต่งตน

เลียบชนเลียบเข้าเกาคอ

ยื่นเท้าก้าวหัดคัคคัชเกียจ

มือเหยียด ยื่น หน้า ตา ป้อ

หลอ

แล้วโจนลงเกตราไม่รารอ ถอนสมอขานโห้ให้ไล่ไป

๑ ๔ คำ ๑

๑ ต่างคนช่วยไล่โยโยก ลมโกรกคลื่นกรอกทะลอก
ใหญ่

โคลงเคลงคล่องแคล่องแกว่งไกว เหยื่อหันถลามาพลิก
จิงโจ้โยเยือกเสือกท่าย กลับล่ำคว่าหงายขลุกลิก
คลื่นซัดบัดบัวนสรวลริก หลุกหลิกลูกลนขนขน ๑

๑ ๔ คำ ๑

๑ บัดนั้น สุนัขหนาเเกาะเที้ยวเราะ
รัน

เห็นจิงโจ้โยเย่าสำเภพาน พลุกพล่านวิปริตผิดเชิง
สำเภอะไรไม่เคยเห็น จิงโจ้โยเล่นเที้ยวเล่น
เหลิง

ต่างโมโหโกรธาว่าเงิ หน้าเบ้งรุกร่วนห่าอึง
บั้งกระซอกโฮกโฮไฟโผน โจมกระโจนเล่นโลดกระ
โดดผิง

ตามตะเกาเห่าเล่นแผ่นดิ่ง อึงคึงฮอกแซกม็อกแบ็ก
ไป ฯ

๑ ๖ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น จิงโจ้วตัวสั้นหวั่นไหว
สุนัขเห่าฮอกก็ตกใจ กะโจนตกน้ำไปทันที ฯ

๑ ๒ คำ ๑ รว

๑ บัดนั้น ผุ่งสุนัขไล่ซ่าเข้าจิ้ง
ตามเห่าเห่ารูกคลุกคลี จิงโจ้วดำหนึ่ลไป ฯ

๑ ๒ คำ ๑ เชิด

๑ บัดนั้น ชาวเรือเทิงปล่อยลอยไหล
คลื่นซัดโคลงเคลงเทิงเต้งไป แจกจิ้นปั่นไขว่อยู่ไปมา
ลอยเลาะเข้าเกาะบรรพต ทอดสู่หมุ่มดตะนอยป่า
เห็นเรือลอยด้อยกลุ้มรุมรำ เเทิงเต้งนาวากีราลอย
พวกจิ้นคั้นรันทนไม่ไหว ขัดใจบั้งสับดบัดสอย
ป้าหมับบับหมุบทุบทอย หึงด้อยหึงด้ายหลายพัน
บั้งหัวโนโปปวดยวยัง ลูกสนั่นเป็นลิงแทบ
หัวถั่น

บ้างโอบอุ้มอุย่นำคว่ำสำคัญ ร้องลั่นว่าเสียวิ่งเคียนะ
ไป ฯ

๑ ๘ คำ ฯ เชิดฉิ่ง

๑ เมื่อนั้น จิงโจ้ลอยตามแม่น้ำ
ไหล

ดำรหันสุนัขหน้าใจ เห็นแท้งเต้งเรือใหญ่
กรรไลลอย

จิงเข้าหุบดุดุดสมอพอม่อนพัก เห็นย่นักเต็มประดา
หน้าจ้อย

เห็นแจกจั่นปั่นไขว้ไถ่มัดตะนอย นิ่งคอยฟังดูไม่รู้ความ ฯ

๑ ๔ คำ ฯ

๑ บัดนั้น พวกชาวเรือเบ่ใจมิ
ได้ขาม

ต่างขยับมดตะนอยตาม หมั่นแสนแน่นหลาม
บรรลัยลง ฯ

๑ ๒ คำ ฯ เชิดฉิ่ง

๑. เท้งเต้งค้อยคลาขวายทุกซ์ เล่นสนุกร้องลำทำสัง
ว่าเท้งเต้งเรื่อน้อยลอบวง มดตะนอยค้อยตรง

ลูกตาเอ๋ย ๗
พอแลเห็นจิงโจ้โผล่หน้า ต่างคนสงกาอะไร

เหว
ผีเสื้อน้ำฤาอะไรไม่รู้เลย ยังไม่เคยรู้จักแต่สัก
คน ๗

๗ ๔ คำ ๗ เจริชา

๑. เมื่อนั้น จิงโจ้อังอาจลาคด้น
ว่าตัวขั้วรักษาชลาวน คือตนขุนชะเลาะ

ลอกลอย
กรันเกิดเหตุการณ์พาลพิษ จิงแฝงฤทธิ์มาคู่ให้
รู้ถ้อย

เราก็ได้ปรากฏมดตะนอย มั่นตอมค้อยเจ้าฆ่า
ก็สาใจ

กูจักครรไลไปก่อน ทุกข์ร้อนภ่ายน่าจะ
มาใหม่

จงระลึกถึงกูให้รู้ไว้ จึงจะได้มาช่วยอย่างว่องไว

๑ ๖ คำ ๑

๑ บัดนั้น ทั้งเต็งฟังว่าพากันหลง
สำคัญว่าศักดิ์สิทธิ์ฤทธิรงค์ ต่างก็ลงไหวก๊อบออกกราบ
ไป

ว่าท่านผู้ศักดิ์ดาวราเดช จงสมเพทพวกข้าอย่าไป
ไหน

จงอยู่ในทั้งเต็งอย่าเกรงใคร จะขอเป็นข้าใช้ช่วยคุ้ม
ครอง ๑

๑ ๔ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น จึงไต่บันไดไม่มีสอง
ฟังพวกทั้งเต็งเกรงทำนอง สมปองรอดกายไม่วาย
ปราณ

เออจะอยู่ในเรือน จงจัดแจงแต่งที่ให้พุ่มถ่าน
รับลงมารับกูอย่าอยู่นาน ด้วยรำคาญกลิ่นละลอก

กระฉอกชล ๑

๑ ๔ คำ ๑

๑ บัดนั้น

พวกเท้งเต้งพร้อมพร้ง

ฟังนุสนธิ

ต่างลงมารับรองประคองตน
 บ้างจัดแต่งที่เก้าอี้โต๊ะ
 ทั้งหับห้องของใช้ในนาว

ให้ขึ้นบนเรือใหญ่มิได้ช้า
 มีโคมโປ้ะตั้งกลางวงไว้ท่า
 อึกเอมโอชโภชนาสาระ

พัน ๆ

๑ ๔ คำ ๆ

๑ เมื่อนั้น

มาขึ้นนั่งเก้าอี้ที่กัปตัน

จึงใจปรีเปรมเกษมสันต์

พวกเหล่านนั้นหมอบราบ

กราบกราน

จึงมีวาจาว่าไป

จะป้องกันศัตรูหมู่พาล
 บริวารของกูมีอยู่หลาย

กูนี้มีใจสงสาร

มิให้ทำรำคาญกวนใจ
 เทียวล่อยว่ายกลางทะเล

อยู่เบ่ไป

คอยระวังฟังเหตุเพทภัย
 เจ้าจงไปรับมาไว้ด้วย

แต่ลวันใจห้าวหาญชาญชิต
 จะได้ช่วยปกครองบ้องปัด

จงบอกว่าตัวกูผู้เรื่องฤทธิ์ มาสถิตย้อยู่ที่นี่ไม่ป้าหา ฯ

ฯ ๘ คำ ฯ

๑ บัดนั้น เท้งเต้งได้ฟังสั่งว่า
ให้ไปรับจิงโจ้โยธา บ้างจัดแจงนาวาคลาไคล ฯ

ฯ ๒ คำ ฯ โล้

๑ พอพบจิงโจ้โยธา ลอยว่าบวาร้อยไสว
สำคัญว่าศักดิ์สิทธิ์ฤทธิ์ไกร บ้างวอนไหว้คำนับรับตัวมา
พร้อมพร้องค้ำค้ำบอยุ่สับสน เป็นพรรคพลพาหนะแน่น

หนา

ต่างยินยอมพร้อมจิตต์คิดพึ่งพา ขอเป็นข้าช่วงไข้อยู่ใน
เรือ ฯ

ฯ ๔ คำ ฯ

๑ บัดนั้น เท้งเต้งผู้ใหญ่ใจเสื่อ
คิดจะใคร่ให้สนิทชิดเชื้อ ก่อเกอดุดหนุนจนจุง
จะยกเจ้าจิงโจ้ให้โตใหญ่ หวังจะได้ฟังพักศักดิ์สูง
เหมือนหนึ่งร่มไม้ใหญ่ยุง หมู่ฝูงนกกลามาเอบอิง
จึ่งว่าพวกเราทิงหลาย เจ้านายเรานี้เป็นที่ยิ่ง

ควรจะทำกรใหญ่ให้เห็นจริง จะเป็นมึงมึงคั้งคิดตั้งนาม
ต้องสมโภชทำขวัญช่วยกันโห่วย มาเร็วไวพวกเรากี้

หลายหลาม

แต่สะเบียงอาหารนั้นขัดทรม ให้งดงามนั้นไม่ได้ด้วย
ไม่มี

จะหาของสิ่งใดถวายเจ้า ในเรือเรามีแต่กล้วยอยู่
สองหว

จะทำขวัญจึงใจผู้โสภี ตามมีตามเกิดเกิดพ้อคุณ ฯ

ฯ ๑๐ คำ ฯ มโหรี

๑ เข้านั่งล้อมจุดเทียนเวียนโห้ เจ้าพระยาจึงใจกี้
ข้มกรุ่น

กรันเสร็จสรรพดับเทียนมาเจิมจุด ให้ช่อขุนทเลดะลอก

แล

ด้วยกลิ่นลมชัดพามาเหมือนจอก ช้ำดะลอกกั๊ดเคลื่อน

มาเหมือนแหน

พลัดบิดมรณามาเดี่ยวแต่

บุญแท้เลี้ยงไว้ให้
เป็นนาย ฯ

ฯ ๔ คำ ฯ

ร้าย ๑ ต่างให้พรเสร็จสรรพคำนับน้อม พรักพร้อมชั้น
๑ ชมสมหมาย

แสนสนุกสุขใจไม่ระคาย

ตามแบบบทอภิ-
ปรายเปรียบมา ฯ

ฯ ๒ คำ ฯ รว

พิมพ์ที่โรงพิมพ์พระจันทร์ ทำพระจันทร์ พระนคร
นายสนั่น ต้นบุญขึ้น ผู้พิมพ์โฆษณา
วันที่ ๒๗ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๕